

Tanışma-Vedalaşma Diyalogları, Sınıf İçi Yönergeler, Cezm ve Şedde ile Kelime Okuma-Yazma

ARP.5.1.1: Selamlaşma, tanışma, hâl hatır sorma ve vedalaşma ifadelerini bütüncül bir diyalog içinde kullanabilme · ARP.5.1.2: Sınıf içinde kullanılan Arapça yönergeleri (أَنْظُرْ، اسْمِعْ، أَغْلِقْ، انْظُرْ) kız ve erkek muhataba göre doğru seslendirebilme · ARP.5.1.4: Harekeleri tamamlayan cezm (sükûn), şedde ve tenvin işaretlerini tanıyarak kelimeleri doğru okuyup yazabilme · ARP.5.1.5: «السَّلَامُ قِيلَ الْكَلَامِ» ve «الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ» hadis-i şeriflerini günlük iletişimle ilişkilendirebilme

HATIRLAYALIM

- Sınıf içi yönergelerde erkek öğrenciye yalın emir (أَفْتَحْ aç, أَغْلِقْ kapat, اسْمِعْ dinle, أَنْظُرْ bak), kız öğrenciye ise sonuna ي eklenecek (انْظُرِي، اسْمِعي، انْظُرِي) hitap edilir.
- Cezm (sükûn), harfin üstündeki küçük dairedir ve harfi önceki harekeli harfe bağlayarak okutur (مَنْ، هَلْ). Şedde ise dişli işaretir; harfi birincisi cezimli, ikincisi harekeli olmak üzere iki kez kuvvetli okutur (مُعَلِّمٌ، جَدُّ).
- İsimlerin sonuna ‘-en, -in, -ün’ sesi katan çift harekete tenvin denir (بَخِيرٌ، شُكْرًا، بَخِيرٌ، شُكْرًا، بَخِيرٌ، شُكْرًا) (Güzel söz sadakadır) hadisi tatlı dil ve nezaketin önemini vurgular.

1 EŞLEŞTİRME

Sınıf içinde kullanılan Arapça yönergeleri Türkçe anlamlarıyla eşleştiriniz.

c 1. افْتَحْ	a) Dinle (Eril)
b 2. اغْلِقْ	b) Kapat (Dişil)
a 3. اسمِعْ	c) Aç (Eril)
d 4. انْظُرِي	d) Bak (Dişil)

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Cezm, şedde, tenvin ve sınıf içi iletişimle ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

Üzerinde cezm (sükûn) bulunan bir harf tek başına sesli okunamaz, kendinden önceki harekeli harfe tutunarak okunur.	☒ D ☐ Y
Cezm işareti Arapça kelimelerin yalnızca ilk harfinin üzerine konulabilir.	☐ D ☒ Y
«الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ» hadis-i şerifi ‘Güzel söz sadakadır’ anlamına gelir.	☒ D ☐ Y
Tenvin adı verilen çift hareke işaretleri yalnızca isimlerin son harfinde bulunur.	☒ D ☐ Y
Kız öğrenciye ‘Kitabı aç!’ demek isteyen öğretmen cezimli افْتَحِ الْكِتَابِ yönergelerini kullanır.	☐ D ☒ Y

3 AÇIK UÇLU • DÜŞÜN

Görseldeki مُعَلِّمٌ (Muallimün) kelimesinde lâm (ل) harfinin kesra (esre) harekesinin neden harfin en altına değil de şedde işaretinin hemen altına yazıldığını açıklayınız.

Şedde Üstü Çizgi (Fetha)

تَشَرَّفْتُ

Te - şer - raf - tü (-ra)

Şedde Altı Çizgi (Kesra)

مُعَلِّمٌ

Mu - al - li - mün (-li)

Fetha ile karışmaması için şeddenin hemen altına konur.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki kelime kartlarından hangisinde altı çizili harf üzerinde şedde işareti bulunduğu için iki kez kuvvetli okunur?

1. Kart	2. Kart	3. Kart	4. Kart
مَنْ	هَلْ	مُعَلِّمٌ	مِنْ

- A** 1. karttaki مَنْ (Kim) kelimesi **B** 2. karttaki هَلْ (Mı/Mi) kelimesi
C 3. karttaki مُعَلِّمٌ (Öğretmen) kelimesi **D** 4. karttaki مِنْ (-den/-dan) kelimesi

5 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun Arapça kelime ve kavramlarla tamamlayınız.

cezm tenvin أَغْلِقْ şedde بَخِيرٌ

- İsimlerin sonuna cezimli bir nûn sesi (-en, -in, -ün) katan çift hareke işaretlerine **tenvin** adı verilir.
- Arkadaşımız bize كَيْفَ حَالُكَ؟ diye sorduğunda ‘İyiyim, Allah’a hamdolsun’ anlamında أَنَا **بَخِيرٌ** وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ deriz.
- Öğretmen erkek öğrenciden defterini kapatmasını isterken **أَغْلِقْ** yönergelerini söyle.
- Aynı harfin yan yana iki kez okunmasını sağlayan ve أُمُّ (Anne) kelimesinde bulunan dişli işarete **şedde** denir.

6 KISA CEVAP

Görseldeki مَنْ ve جَدُّ kelimelerini karşılaştırarak cezm (sükûn) ile şedde işaretlerinin okunuş görevleri arasındaki farkı açıklayınız.

Cezm (Sükûn) Örneği

مَنْ

Men (Tek hecede bağlanır)

Şedde Örneği

جَدُّ

Ced-dün (İki kez okunur)

Cezm harfi harekesiz bağlar; şedde iki kez okunur.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki sınıf içi yönerge panolarından hangisinde hitap edilen öğrenci ile emir fiili arasındaki uyumsuzluk nedeniyle kullanım hatalıdır?

K - Kerem (E) اِفْتَحْ!	L - Selma (K) اِسْمِعِي!
M - Yusuf (E) اُنْظُرْ!	N - Zeynep (K) اَغْلِقْ!

- A K panosunda erkek öğrenci Kerem'e اِفْتَحْ (Aç!) denmesi
B L panosunda kız öğrenci Selma'ya اِسْمِعِي (Dinle!) denmesi
C M panosunda erkek öğrenci Yusuf'a اُنْظُرْ (Bak!) denmesi
D N panosunda kız öğrenci Zeynep'e اَغْلِقْ (Kapat!) denmesi

8 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki kelimeleri inceleyerek kelimeye bulunan okuma işaretini (Cezm, Şedde veya Tenvin) ve Türkçe anlamını tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Kelime	2. Kelime	3. Kelime	4. Kelime
هَلْ	أُمُّ	جَدُّ	شُكْرًا

Arapça Kelime	Öne Çıkan İşaret	Türkçe Anlamı
1. هَلْ	Cezm (Sükûn)	Mı / Mi soru edatı
2. أُمُّ	Şedde ve Tenvin	Anne
3. جَدُّ	Şedde ve Tenvin	Dede
4. شُكْرًا	Cezm ve Tenvin	Teşekkür ederim

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şedde çözümüleme şemasında اُمُّ (Üm-mün) kelimesindeki şeddeli م harfinin açılımı aşağıdakilerden hangisidir?

Şeddeli Kelime	Harf Açılımı (Üm - mün)
أُمُّ	أ - م - ن

- A Birincisi cezimli م ve ikincisi harekeli م olmak üzere iki mîm harfi
B Her ikisi de üstün harekeli م ve م olmak üzere iki mîm harfi
C Birincisi ötreli م ve ikincisi cezimli م olmak üzere iki mîm harfi
D Yalnızca tek bir cezimli م harfi ve sonunda uzatan elif harfi

10 SIRALAMA

Görseldeki bütüncül diyalog halkalarını konuşmanın başlangıcından bitişine doğru 1'den 4'e kadar sıralayınız.

Halka K كَيْفَ حَالُكَ؟	Halka L اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ
Halka M فِي أَمَانِ اَللّٰهِ	Halka N مَا اسْمُكَ؟

- 1 اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ diyerek selam verme ve اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ karşılığını alma
4 اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ ve فِي أَمَانِ اَللّٰهِ diyerek vedalaşma
2 مَا اسْمُكَ؟ sorusuyla tanışıp تَشَرَّفْتُ diyerek memnuniyet bildirme
3 اَنَا بِخَيْرٍ diye hâl hatır sorup كَيْفَ حَالُكَ؟ cevabını verme

11 ÇOKTAN SEÇMELİ - DÜŞÜN

Görseldeki hadis-i şerif panosuna göre sınıf arkadaşlarıyla iletişim kuran bir öğrencinin hangi davranışı yapması bu hadisin mesajına uygun beklenmez?

İletişim Ahlakı - Hadis-i Şerif
اَلْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَّةٌ
Güzel söz sadakadır. (Tebessüm ve nezaket)

- A Sabah sınıfa girdiğinde arkadaşlarına güler yüzle صَبَاحَ الْخَيْرِ demesi
B Arkadaşından silgi isterken sözüne مِنْ فَضْلِكَ nezaket ifadesini eklemesi
C Kendisine yardım eden arkadaşına شُكْرًا diyerek teşekkür etmesi
D Arkadaşlarından bir şey isterken selamsız ve kaba bir ses tonuyla konuşması

12 ŞİFRELEİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazınız. Numaralı harfleri birleştirerek harfin harekesiz olduğunu gösteren daire işaretinin diğer adını bulunuz.

Üç dişli ve noktasız olup ince 's' sesi veren harf (س)	S İ N
Harfin üstüne konulan ve 'e - a' sesi veren hareketin Türkçe adı	Ü S T Ü N
İnce sesli olup kelime başında şekil değiştiren 'k' sesli harf (ك)	K E F
Üstünde bir nokta taşıyan ve genizden çıkan ince harf (ن)	N U N
Kelime sonuna '-en, -in, -ün' sesi katan çift hareketin adı (التَّوَيْن)	T E N V İ N

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

SÜKUN

13 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki tenvin tablosunda kelimenin sonuna '-en / -an' sesi katan iki üstün (fethatân) almış kelime aşağıdakilerden hangisidir?

İki Üstün (-en)	İki Esre (-in)	İki Ötre (-ün)
مَرْحَبًا	بِخَيْرٍ	تَلْمِيزٌ

- A تَلْمِيزٌ (Tilmîzün)
B مَرْحَبًا (Merhaben)
C بِخَيْرٍ (Bihayrin)
D مُعَلِّمٌ (Muallimün)